МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 5

Матеріали
Звітної науково-практичної конференції науковців МАУП
“Соціальна практика та теоретико-методологічні
засади модернізації України
(політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми)”
м. Київ, МАУП, 30 листопада 2017 р.

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2017

ББК 63.3(4УКР)я43
С76

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 12 від 25.10.17)

Редакційна колегія:
М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
М. Ф. Головатий (заступник голови), д-р політ. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
В. І. Литвиненко, д-р юрид. наук, проф.;
Є. О. Романенко, д-р наук з держ. упр., проф.;
О. Л. Фещенко, канд. екон. наук, доц.;
Л. В. Янюк (виконавчий редактор).

Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП "Видавничий дім "Персонал", 2008 —

С76 Вип. 5: Матеріали звітн. наук.-практ. конф. "Соціальна практика та теоретико-методологічні засади модернізації України (політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми)", 30 листопада 2017 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2017. — 352 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези доповідей учасників науково-практичних форумів МАУП, що відбувались у контексті загальноакадемічної Науково-практичної конференції "Соціальна практика та теоретико-методологічні засади модернізації України (політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми)" з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2017
© ДП "Видавничий дім "Персонал", 2017

Грутман Л. О.
Правова охорона знаків для товарів і послуг (торгівельних марок) в Україні *186*

Міхатуліна О. М.
Господарсько-правова відповідальність та адміністративно-господарські санкції до суб'єктів господарювання *189*

Невесенко Т. С.
Форми та методи, а також правовий режим валютного контролю в Україні — покращення фінансової політики *192*

Шашкова-Журавель І. О.
Розвиток універсальної міжнародно-правової системи захисту трудових прав моряків *196*

Медвідь Ф. М., Медвідь А. М., Чорний Е. В.
Правова доктрина як джерело (форма) права *199*

Козоріз В. С.
Правове регулювання іпотеки в господарській діяльності банків в Україні *202*

Мельниченко Я. Б.
Ціннісні основи права: сучасне прочитання *205*

Петенко А. М.
Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності *208*

Гуменюк І. В.
Форми господарсько-правової відповідальності *211*

Мойсеєнко Д. М.
Державне регулювання науково-технічної діяльності в Україні *214*

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ, ЕКОНОМІКИ ТА ФІНАНСІВ

ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ "Проблеми і перспективи соціально-економічного розвитку України в умовах європейської інтеграції"

Бойченко Е. Б., Васильчук Н. О.
Трудова мобільність як домінанта впливу на економічну систему *217*

Васильчук Н. О., Бойченко Е. Б.
Ретроспективний аспект формування жіночої зайнятості в Україні *221*

Буковинська М. П.
Формування соціальних технологій корпорацій *225*

Сафонова В. Є.
Нові форми взаємодії освіти і бізнесу в контексті європейської інтеграції *227*

Романова Л. В., Борзак К. В.
Удосконалення маркетингової товарної політики промислового підприємства на ринку електротехнічної продукції *230*

Романова Л. В., Пастух К. О.
Вдосконалення маркетингової стратегії підприємства на ринку металопластикових вікон *234*

ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
"Проблеми і перспективи соціально-економічного розвитку України в умовах європейської інтеграції"
31 жовтня 2017 р.

Е. Б. БОЙЧЕНКО
д-р екон. наук, доц., ННІМЕФ, МАУП

Н. О. ВАСИЛЬЧУК
канд. екон. наук, ст. наук. співр. відділу проблем міжрег. співроб. ІЕПД НАН України

ТРУДОВА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК ДОМІНАНТА ВПЛИВУ НА ЕКОНОМІЧНУ СИСТЕМУ

Трудова мобільність є одним з тих найважливіших чинників, що впливають на функціонування ринку праці. Наявність мобільної робочої сили, дає можливість підприємствам приймати на роботу висококваліфікованих робітників, що сприяє адаптації господарюючого суб'єкта до змін ринкової кон'юнктури [1–3].

Потоки трудових переміщень можуть фіксуватися і аналізуватися як на рівні економіки у цілому — макрорівень, так і на окремо взятому підприємстві — мікрорівень. Результати трудових переміщень на макрорівні проявляються через зміни у галузевій, територіальній та економічній структурах зайнятості. Ці потоки трудової мобільності складаються із сукупності одиничних випадків трудових переміщень. На мікрорівні трудова мобільність впливає на середньооблікову чисельність персоналу підприємства, чисельність прийнятих працівників і таких, що звільнилися, та на плинність кадрів.

Під трудовою мобільністю у дослідженні розуміється процес трудового переміщення працівника як у територіальних межах, так і у межах підприємства, викликаний різними причинами, в основі якого лежать здібності індивіда до змін у змісті трудової діяльності, а також це процес зміни статусу економічної активності індивіда. Форми прояву трудової мобільності достатньо різноманітні (таблиця).

Кожна з перерахованих вище форм трудової мобільності може бути як незалежною, так і в поєднанні з іншими трудовими переміщеннями індивіда.

Однією із важливіших форм трудової мобільності, яка впливає на формування ринку праці є економічна мобільність. Перш за все, економічна трудова мобільність впливає на формування чисельності економічно активного населення. Отже, дина-

Класифікація форм трудової мобільності

№ пор.	Форма трудової мобільності	Ознака класифікації форми трудової мобільності
1	Економічна	1.1. Активна трудова мобільність 1.2. Пасивна трудова мобільність 1.3. Територіальна трудова мобільність 1.4. Галузева трудова мобільність 1.5. Внутрішньо фірмова трудова мобільність
2	Територіальна	2.1. Міждержавна трудова мобільність 2.2. Міжрегіональна трудова мобільність 2.3. Внутрішньо регіональна трудова мобільність 2.4. Галузева трудова мобільність
3	Галузева	3.1. Міжгалузева трудова мобільність 3.2. Внутрішньогалузева трудова мобільність
4	Внутрішньофірмова	4.1. Вертикальна трудова мобільність 4.2. Горизонтальна трудова мобільність 4.3. Професійна трудова мобільність
5	Професійна	5.1. Внутрішньо професійна трудова мобільність 5.2. Міжпрофесійна трудова мобільність 5.3. Спеціалізація

міка та інтенсивність потоків активної і пасивної трудової мобільності діють на формування пропозиції робочої сили на ринку праці.

Економічна мобільність представлена потоками трудових ресурсів між економічно активним населенням (ЕАН) і економічно неактивним населенням (ЕНН), а також між ЕНН і ЕАН (рисунок).

Потоки економічної мобільності можна подати як сукупність одиничних актів руху індивідів, які можна розділити на дві групи.

Перша група (пасивна трудова мобільність), характеризується напрямом руху трудових ресурсів між ЕАН і ЕНН. До неї відносяться потоки: 1) зайняті – економічно неактивна частина населення; 2) безробітні – економічно неактивна частина населення.

Друга група (активна трудова мобільність), характеризується напрямом руху трудових ресурсів між ЕНН і ЕАН. До неї відносяться потоки: 1) зайняті – безробітні; 2) безробітні – зайняті; 3) економічно неактивна частина населення – зайняті; 4) економічно неактивна частина населення – безробітні; 5) зайняті – зайняті.

Потік "зайняті – економічно неактивна частина населення" передбачає рух, який характеризує ситуацію, коли: працівники, що досягли пенсійного віку, приймають

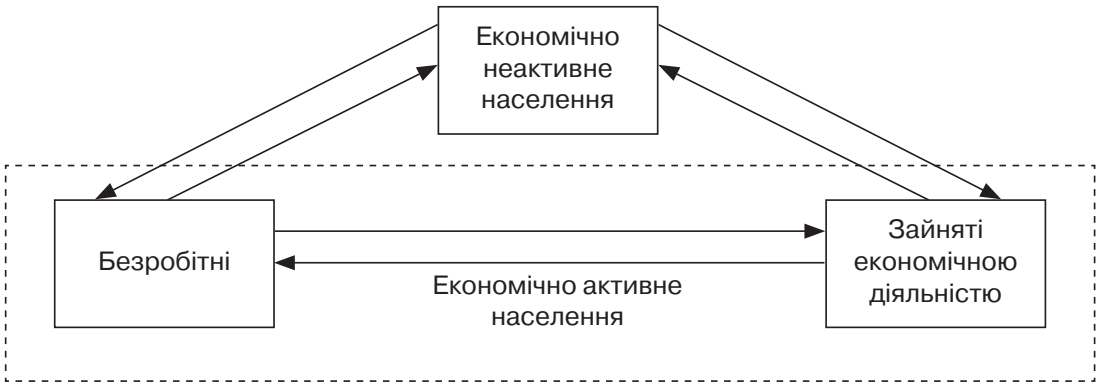

Потоки економічної мобільності трудових ресурсів

рішення залишити роботу; працюючі пенсіонери, які через об'єктивні причини (вік, стан здоров'я) вирішують залишити роботу; працівники, що знаходяться у працездатному віці, але заробили право на отримання пенсій на пільгових умовах і залишили трудову діяльність; працівники, що знаходяться у працездатному віці, визнані інвалідами I або II групи, переходять у категорію економічно неактивного населення; жінки, що знаходилися у відпустці з догляду за дитиною, вирішують не приступати до роботи по закінченні терміну цієї відпустки; працівники, що знаходяться у працездатному віці, залишають роботу і не бажають з яких-небудь причин займатися трудовою діяльністю.

Потік "безробітні – економічно неактивна частина населення". У першу чергу цей потік характеризує ситуацію, коли особи з числа безробітних, що знаходяться у тривалому періоді безробіття та зневірилися знайти роботу, повністю припиняють її пошук і переходять до складу економічно неактивного населення. Безробітні певної професійної групи не мають можливості працевлаштуватися, а витрати на отримання нової професії можуть настільки перевищувати майбутні вигоди від роботи, що роблять працевлаштування неефективним.

Потік "зайняті – безробітні". Причинами такого руху можуть бути як об'єктивні, так і суб'єктивні чинники. До об'єктивних можна віднести скорочення зайвої робочої силі і незадоволеність розміром заробітної плати. До суб'єктивних чинників відносяться: незадовільні умови праці, відсутність можливості підвищення кваліфікації, професійного зростання, соціально-психологічний клімат у колективі, а також порушення трудового законодавства з боку працедавця та ін.

Потік "безробітні – зайняті". Він виникає, коли на професійно-галузевому сегменті ринку праці є попит на робочу силу певної кваліфікації.

Потік "економічно неактивна частина населення – зайняті". Основними учасниками цього потоку є учні, студенти, слухачі, курсанти денної форми навчання. Це та категорія, яка після отримання ними спеціальності виходить на ринок праці і знаходить своє робоче місце. Також учасниками цього потоку можуть бути особи, які були не зайняті трудовою діяльністю, у тому числі і пенсіонери. Рівень життя даної категорії населення залежить від величини одержуваних трансфертів (пенсій) або від доходів інших членів домашнього господарства, які, на їх думку, не дозволяють забезпечити прийнятний рівень життя. Тому ними приймається рішення про зміну свого статусу. Ця категорія населення виходить на ринок праці і працевлаштується.

Потік "економічно неактивна частина населення – безробітні". Учасниками його є та ж сама категорія населення, що і в потоці "економічно неактивна частина населення – зайняті". Відмінністю є лише кінцевий результат. Якщо у попередньому потоці мета даної категорії населення досягнута, тобто вони працевлаштовані, то у даному випадку вони бажають бути зайнятими, але не можуть знайти відповідне робоче місце. Отже, вони стають безробітними, тобто відбувається рух даної категорії населення за потоком "економічно неактивна частина населення – безробітні".

Потік "зайняті – зайняті" характеризується зміною індивідом одного робочого місця на інше. Цей потік розглядається у рамках економічної, територіальної, галузевої, внутрішньо фірмової і професійної трудової мобільності. Він представлений трудовими переміщеннями не тільки у напрямі переходу індивіду від найманої праці до заняття підприємницькою діяльністю або навпаки, але і у напрямі зміни індивідом одного робочого місця на інше. Зміни інтенсивності руху цього потоку не впливають на структуру економічно активного населення. Інтенсивність руху зайнятих у цьому потоці може привести до зміни співвідношення між чисельністю найманих працівників та зайнятих підприємницькою діяльністю.

Таким чином, на потоки трудової мобільності впливають чинники, від інтенсивності і напряму яких залежить те, як протікатиме даний процес, які економічні суб'єкти будуть залучені до цього і який вплив матиме цей процес на економічну систему та її окремі елементи.

Джерела

1. Богиня Д. П. Основи економіки праці : [навч. посіб.] / Д. П. Богиня, О. А. Грішнова. — [3-тє вид.]. — К. : Знання-Пресс, 2002. — 312 с.
2. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудові відносини : [підручник] / О. А. Грішнова. — К. : Знання, 2004. — 535 с.
3. Лібанова Е. М. Ринок праці: [навч. посіб.] / Е. М. Лібанова. — К. : Центр навч. л-ри, 2003. — 224 с.